

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 30.3.2026
COM(2026) 138 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Srednjeročni pregled akcijskega načrta za socialno gospodarstvo: glavni dosežki in
nadaljnji koraki**

{SWD(2026) 94 final}

1. UVOD

Socialno gospodarstvo, ki se je trdno uveljavilo kot sestavni del evropskega gospodarstva in družbe, pomembno prispeva k blaginji in konkurenčnosti ter je steber odpornosti Evrope.

Več kot 4,3 milijona združenj, zadrug, družb za vzajemno korist, fundacij in socialnih podjetij po vsej Evropski uniji (EU) izvaja dejavnosti, pri katerih imajo socialni in okoljski cilji prednost pred dobičkom in ki uporabljajo modele participativnega ali demokratičnega upravljanja. Te organizacije zagotavljajo vsaj **11,5 milijona delovnih mest**, kar predstavlja približno **6,3 % skupne zaposlenosti**, in delujejo v različnih sektorjih, od storitev oskrbe do finančnega, agroživilskega, maloprodajnega in kulturnega sektorja ⁽¹⁾.

Komisija je 9. decembra 2021 sprejela **akcijski načrt za socialno gospodarstvo** ⁽²⁾, da bi se sprostil potencial socialnega gospodarstva in povečal njegov učinek. Prvič je predstavila vizijo in časovni načrt, v katerih je začrtala vrsto ukrepov za izboljšanje okvirnih pogojev, dostopa do poslovnih priložnosti in prepoznavnosti socialnega gospodarstva do leta 2030.

Od takrat so se geopolitične razmere spremenile, vrsta prekrivajočih se kriz pa je pokazala, kako socialno gospodarstvo deluje kot **vir odpornosti**, ustvarja in ohranja lokalna delovna mesta, mobilizira skupnosti v duhu solidarnosti ter posreduje tam, kjer trgi ne spodbujajo **vkjučujoče rasti**. Prednostne naloge EU pomaga preoblikovati v **učinkovite rešitve za ljudi in kraje**, spodbuja socialne inovacije, uresničuje evropski steber socialnih pravic ⁽³⁾ in Unijo enakosti ter prispeva k bolj krožnemu in odpornejšemu gospodarstvu.

Organizacije socialnega gospodarstva s pristopom od spodaj navzgor, ki temelji na skupnosti, **krepijo teritorialno kohezijo** na mestnih in podeželskih območjih ter v najbolj oddaljenih in obmejnih regijah. Neposredno prispevajo k **zmanjševanju revščine in socialni vključenosti**, zlasti z ustvarjanjem poti do zaposlitve in zagotavljanjem cenovno ugodnega dostopa do storitev. Ljudem omogočajo, da se organizirajo, sodelujejo in soustvarjajo rešitve, s tem pa širijo in krepijo **državljsko udeležbo in demokratično življenje**.

Socialno gospodarstvo obenem podpira **blaginjo in konkurenčnost** Evrope. Organizacije socialnega gospodarstva usmerjajo inovacije v družbene dobrine ter razvijajo nove načine zagotavljanja blaga in storitev, ki upoštevajo socialne potrebe in prispevajo k evropski kakovosti življenja. Spodbujajo podjetništvo, zlasti med mladimi in prikrajšanimi skupinami. Te inovacije prinašajo v ključne gospodarske sektorje, kot sta stanovanjski sektor in krožno gospodarstvo, ter spodbujajo modele, ki predstavljajo vrednost na lokalni ravni.

Organizacije socialnega gospodarstva **spodbujajo konkurenčnost z ustvarjanjem kakovostnih delovnih mest, povečevanjem udeležbe na trgu dela ter prispevanjem k enakosti spolov in usposobljeni delovni sili**. S svojim prevladujočim socialnim namenom in udeležbo zaposlenih pri odločanju spodbujajo stabilno zaposlitev, vključevanje delavcev ter trajno usposabljanje in preusposabljanje. Socialna podjetja za vključevanje na trg dela na primer združujejo zaposlovanje s prilagojeno podporo, da bi ljudi ponovno vključila na trg dela s spretnostmi in znanjem, ki jih potrebujejo za prehod iz izključenosti v trajnostno zaposlitev.

Socialno gospodarstvo krepi tudi **pripravljenost in strateško avtonomijo** Evrope ter prispeva k večji ekonomski suverenosti tako, da povečuje stabilnost in raznolikost naše industrije, storitev in vrednostnih verig ter njihovo vpetost v lokalne skupnosti. To vključuje rešitve za delitev tveganja, kot so dostopna zavarovalna kritja, ki jih vzajemne zavarovalnice zagotavljajo gospodinjsvom, skupnostim in podjetjem, ter čistejše industrije in zeleni prehod, ki jih zadruga spodbujajo s pobudami skupnosti na področju energije ter krožnimi poslovnimi modeli.

Evropejci izkušajo dodano vrednost socialnega gospodarstva v vsakodnevnem življenju, kot kaže posebna raziskava Eurobarometra o socialnem gospodarstvu v življenju Evropejcev ⁽⁴⁾, objavljen oktobra 2025.

S tem poročilom se izpolni zaveza iz akcijskega načrta za socialno gospodarstvo v zvezi z vmesnim pregledom izvajanja in učinka, opredelitvijo preostalih izzivov ter ponovno potrditvijo vizije Komisije glede socialnega gospodarstva v novih geopolitičnih razmerah.

Poleg tega je v poročilu Enrica Lette *Veliko več kot trg* iz leta 2024 navedeno, da je treba razmisliti o dodatnih ukrepih politike, da bi v celoti izkoristili potencial socialnega gospodarstva ⁽⁵⁾. Potrebni so ciljno usmerjeni podporni ukrepi in omogočitveni okviri, da bi se upoštevali njihovi edinstveni modeli upravljanja, pravila o razporejanju dobička in usmerjenost v doseganje učinka. V skladu s tem pozivom to v prihodnost usmerjeno poročilo preučuje, kje bi bilo treba okrepiti obstoječa orodja in kje so potrebni novi ukrepi, da bi se potencial socialnega gospodarstva čim bolj izkoristil. Priloženi delovni dokument služb Komisije vsebuje dodatne podrobnosti o dosedanjem postopku izvajanja in različnih posvetovanjih z deležniki, ki jih je izvedla Komisija.

2. NAPREDEK IN SPOZNANJA, PRIDOBLENA MED IZVAJANJEM

Akcijski načrt za socialno gospodarstvo temelji na treh stebrih in vsebuje 63 ukrepov. Komisija je večino teh ukrepov zaključila ali jih še izvaja, nekaj ukrepov pa je bilo ukinjenih ali preusmerjenih na podlagi dokazov in razvoja trga.

Ta oddelek se opira na strukturo akcijskega načrta iz leta 2021, pri tem pa poudarja ključne dosežke in upošteva pridobljene izkušnje tam, kjer so izzivi še vedno prisotni, ter tako utira pot novim ukrepom.

2.1. Oblikovanje pravega okvira za uspešno socialno gospodarstvo

Eden od ključnih mejnikov doslej je bilo sprejetje **priporočila Sveta o razvoju okvirnih pogojev za socialno gospodarstvo iz leta 2023** ⁽⁶⁾. To priporočilo zagotavlja skupni okvir za države članice za vključevanje socialnega gospodarstva v njihove politike in oblikovanje podpornih ukrepov za spodbujanje ugodnega okolja za organizacije socialnega gospodarstva. Ta okvir daje legitimnost nacionalnim reformam in jih pospešuje. V obdobju od leta 2021 do konca leta 2025 je **21 držav članic sprejelo ali pripravljalo nacionalne ali regionalne strategije za socialno gospodarstvo**. Poleg tega je 12 držav članic že sprejelo ali reformiralo zakone o socialnem gospodarstvu, dve pa sta se na to pripravljali. To je pomemben razvoj v strateškem in zakonodajnem okolju, pri katerem se upošteva vse večje priznavanje socialnega gospodarstva na nacionalni ravni.

Prizadevanja Komisije podpira **krepitev mednarodnega zagona**. Države članice EU in Komisija prispevajo k resolucijam generalne skupščine OZN in sklepom Mednarodne organizacije dela o socialnem in solidarnostnem gospodarstvu, delo Komisije pa je bilo podlaga za priporočilo OECD o socialnem in solidarnostnem gospodarstvu ter socialnih inovacijah.

Dosedanji napredek potrjuje vrednost skupne vizije EU v povezavi s praktično podporo državam članicam. Komisija je tako organizirala **delavnice za vzajemno učenje** o temah, kot so državna pomoč, obdavčitev, strategije za socialno gospodarstvo, družbeno odgovorno javno naročanje in podatki. Instrument za tehnično podporo ⁽⁹⁾ podpira pet držav članic pri oblikovanju njihovih strategij za socialno gospodarstvo s sodelovanjem in delom, prilagojenim posameznim državam. Poleg tega je Komisija leta 2023 objavila dva delovna dokumenta služb Komisije, v katerih so opisani obstoječi okviri obdavčitve za organizacije socialnega gospodarstva ⁽⁷⁾ ter nediskriminatorna obdavčitev dobrodelnih organizacij in njihovih donatorjev ⁽⁸⁾, s čimer je vzpostavila skupno dokazno podlago in referenčno točko po vsej EU.

Da bi izboljšala pravno varnost in povečala seznanjenost z možnostmi **državne pomoči**, je Komisija objavila **študijo o uporabi ukrepov državne pomoči za podporo dostopu do financiranja za socialna podjetja in zaposlovanju prikrajšanih delavcev** ⁽⁹⁾. Ugotovitve te študije bodo podlaga za sedanjo revizijo uredbe o splošnih skupinskih izjemah ⁽¹⁰⁾. Poleg tega lahko javni organi od januarja 2024 uporabljajo višje zgornje meje pomoči *de minimis* v višini 300 000 EUR ⁽¹¹⁾ in 750 000 EUR v katerem koli triletnem obdobju za storitve splošnega gospodarskega pomena ⁽¹²⁾. Poleg tega je cilj revizije sklepa o storitvah splošnega gospodarskega pomena v letu 2025 ⁽¹³⁾ državam članicam olajšati podporo na področju gradnje in prenove cenovno dostopnih stanovanj, na katerem delujejo organizacije socialnega gospodarstva.

Kljub doseženemu napredku na nacionalni in mednarodni ravni obstaja pomemben **neizkoriščen potencial na regionalni in občinski ravni**, kjer so organi najbližje javnosti in dejavnostim organizacij socialnega gospodarstva. Čeprav se je v zadnjih letih število pobud v številnih regijah in občinah povečalo, je izmenjava znanja in praks med njimi, zlasti pa čezmejna izmenjava, še naprej omejena.

Poleg tega omejevalni pravni okviri povzročajo pravno negotovost in ustvarjajo ovire za nadaljnjo podporo socialnemu gospodarstvu. Javni organi pogosto nimajo tehničnih zmogljivosti na področjih, kot sta državna pomoč in družbeno odgovorno javno naročanje. Na primer, nedavna ocena **direktiv o javnem naročanju** ⁽¹⁴⁾ kaže **različne ravni zrelosti pri vključevanju socialnih vidikov v prakse javnega naročanja v državah članicah**. Javni naročniki pogosto težko usklajujejo cilje preglednosti in tržne

učinkovitosti s strateškimi cilji politike ter pričakujejo jasne smernice o tem, kako doseči to ravnovesje.

V središču: socialno gospodarstvo in krožnost

*Organizacije socialnega gospodarstva pomembno prispevajo k prehodu Evrope na krožno gospodarstvo. Dejavni so v vseh fazah življenjskega cikla izdelka, od zasnove in zbiranja do popravila, ponovne uporabe in recikliranja. Odpadke spreminjajo v vire in pri tem ustvarjajo lokalna, kakovostna delovna mesta, med drugim tudi tako, da omogočajo usposabljanje in zaposlovanje ljudem, ki jim grozi izključenost, pogosto v tesnem sodelovanju z javnimi organi. **Pobuda za krožna mesta in regije** ⁽¹⁵⁾ ponazarja, kako lahko krožne strategije, ki jih vodijo mesta in regije, kot so javno podprta vozlišča za ponovno uporabo in popravila, sheme krožne gradnje in rušenja ter lokalni sistemi za ponovno uporabo tekstila, ustvarijo priložnosti za organizacije socialnega gospodarstva, da zagotovijo vključujoče krožne rešitve, **vključno z uporabo javnega naročanja za ustvarjanje povpraševanja po teh storitvah s krožnimi in družbeno odgovornimi nabavnimi praksami**. Njihovi poslovni modeli prispevajo k podaljševanju življenjske dobe izdelkov, zmanjšanju emisij in ohranjanju kroženja materialov v skupnostih. Cilj prihajajočega **akta o krožnem gospodarstvu** je vzpostaviti enotni trg za sekundarne surovine, povečati ponudbo visokokakovostnih recikliranih materialov ter spodbuditi povpraševanje po njih v EU, vse to pa so področja, na katerih lahko organizacije socialnega gospodarstva pomembno prispevajo.*

2.2. Ustvarjanje priložnosti za razvoj organizacij socialnega gospodarstva

Da bi ustvarila priložnosti za ustanavljanje in rast organizacij socialnega gospodarstva, je Komisija uvedla ukrepe za krepitev ekosistema s spodbujanjem boljšega dostopa do financiranja, mobilizacijo sredstev ter povečanja zmogljivosti in podpore podjetjem.

Dostop do financiranja za organizacije socialne gospodarstva se je razširil. Na podlagi finančnih instrumentov za zaposlovanje in socialne inovacije (EaSI) so bili leta 2022 uvedeni **finančni produkti v okviru sklopa InvestEU za socialne naložbe ter znanja in spretnosti**. Izvajalskim partnerjem je bilo dodeljenih približno 1,2 milijarde EUR jamstev za mikrofinanciranje, socialno podjetništvo in naložbe s socialnim učinkom, do katerih je bilo upravičenih približno 90 000 prejemnikov mikrofinančne podpore in približno 3 000 socialnih podjetij s pričakovano mobilizacijo naložb v višini 11,7 milijarde EUR ⁽¹⁶⁾. Ti instrumenti zagotavljajo dostop do tveganega financiranja za poslovne modele, ki pogosto ne ustrezajo standardnim profilom tveganja in donosa, skupaj s storitvami za razvoj podjetij. Doslej je ta podpora že prispevala k ustvarjanju ali ohranjanju približno 900 000 delovnih mest po vsej EU – poročila nekaterih večjih mikrofinančnih institucij kažejo izjemno visoke stopnje preživetja –, medtem ko hkrati dosega najranljivejše skupine ⁽¹⁷⁾.

Da bi se socialni učinek teh skladov še povečal, Komisija izvaja pilotni projekt mešane podpore, ki finančne instrumente programa InvestEU združuje z nepovratnimi sredstvi iz sklopa EaSI Evropskega socialnega sklada plus ⁽¹⁸⁾ (ESS+). Razpisi v okviru ESS+ podpirajo tudi razvoj trgov socialnega financiranja z zagotavljanjem boljšega dostopa do podatkov o učinku za namene investicijskih odločitev, zmanjšanjem stroškov transakcij za naložbe tveganega kapitala v socialna podjetja ter okrepitevijo mrež na ravni EU, ki zastopajo ponudnike mikrofinanciranja in financiranja socialnih podjetij. Hkrati je več držav članic v okviru ESS+ in Evropskega sklada za regionalni razvoj ⁽¹⁹⁾ uvedlo

namenske finančne instrumente in sheme nepovratnih sredstev, nekatere posebne naložbe in reforme pa so bile izvedene v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ⁽²⁰⁾. Na splošno se v okviru sedanjega dolgoročnega proračuna EU (2021–2027) **pričakuje, da bo skupni znesek mobiliziranih nepovratnih sredstev in finančnih instrumentov znašal več kot 1,62 milijarde EUR**, poleg zgoraj omenjenih jamstev v višini 1,2 milijarde EUR. S tem je izpolnjena zaveza Komisije k povečanju ravni podpore EU v primerjavi z obdobjem 2014–2020.

Komisija je organizacijam socialnega gospodarstva prav tako pomagala pri profesionalizaciji, razširjanju njihovih rešitev in predstavljanju njihovih rezultatov. **Evropski strokovni center za socialne inovacije ⁽²¹⁾ je razvil dinamično vozlišče znanja in pet izkustvenih skupnosti.** Komisija je objavila razpise ESS+ za podporo socialnemu eksperimentiranju, prenosu preskušanih socialnih inovacij in njihovemu razširjanju, vključno z vzpostavitvijo nacionalnih strokovnih centrov za socialne inovacije. Razvita so bila praktična orodja, kot sta kodeks ravnanja o upravljanju in uporabi podatkov v socialnem gospodarstvu ⁽²²⁾ ter **vodnik o sorazmernih pristopih k merjenju in upravljanju socialnega učinka ⁽²³⁾.** V okviru akademije za podjetniško politiko mladih, skupne pobude Komisije in OECD, so se **združili oblikovalci politik in mreže mladih podjetnikov** prek vrste delavnic o politikah in krepitvi zmogljivosti, katerih cilj je oblikovati boljše politike za mlade podjetnike, vključno s socialnimi podjetniki.

Kljub temu napredku se organizacije socialnega gospodarstva zaradi svojih posebnih poslovnih modelov še vedno soočajo z večjimi težavami pri dostopu do finančnih sredstev kot običajna podjetja. Čeprav tržne študije kažejo, da so se zasebne socialne naložbe v zadnjih letih povečale ⁽²⁴⁾⁽²⁵⁾, je odsotnost bolj strukturiranega in širše razumljenega pristopa k usmerjanju (potrpežljivega) kapitala v socialne cilje, skupaj z nizkimi finančnimi donosi, zmanjšala zaupanje in primerljivost ter odvrnila potencialne vlagatelje v socialno gospodarstvo. Inovativni pristopi k financiranju so ostali razdrobljeni in omejeni na majhen obseg.

Poleg tega sta pokritost in prepoznavnost jasnih poti za usposabljanje in krepitev zmogljivosti še vedno neenakomerni med posameznimi sektorji in območji. Povezave s sistemi izobraževanja in usposabljanja so razdrobljene, učni pristopi, skupni okviri kompetenc ter trdni dokazi o socialnem in vključujočem podjetništvu pa ostajajo izjema. Čeprav se storitve inkubatorja in pospeševanja v zadnjih letih širijo, je prilagojena podpora socialnemu podjetništvu še vedno redka, številne skupine pa so še vedno premalo zastopane in premalo podprte. Zato talenti in inovativni socialni poslovni modeli ne prejmejo vedno ustrezne podpore za razvoj, potencial za doseganje večjega socialnega učinka pa ni v celoti izkoriščen.

2.3. Krepitev priznanja socialnega gospodarstva in njegovega potenciala

Komisija je povečala prepoznavnost in verodostojnost socialnega gospodarstva tako, da komunicira z javnostjo in izvaja kampanje ozaveščanja. **Vstopna točka EU za socialno gospodarstvo ⁽²⁶⁾ zagotavlja najnovjše informacije o politikah, financiranju in pobudah EU za socialno gospodarstvo.** To spletišče je od svoje vzpostavitve leta 2023 pritegnilo več kot 596 000 obiskovalcev ⁽²⁷⁾, ponuja pa uporabno gradivo za izvajalce v socialnem gospodarstvu in oblikovalce politik.

Zbirka podatkov EU o socialnem gospodarstvu se je razširila s študijo, ki primerja socialno-ekonomsko uspešnost socialnega gospodarstva v državah članicah ⁽²⁸⁾. Kaže, da

socialno gospodarstvo ustvarja ekonomsko in socialno vrednost ter potrjuje dodano vrednost zanesljivejših in bolj usklajenih podatkov za oceno postopnega razvoja. Posebna raziskava Eurobarometra o socialnem gospodarstvu v življenju Evropejcev ponuja prvo izhodišče EU glede javnega mnenja ter ozaveščenosti, sodelovanja in odnosa javnosti, vključno z mnenji o vlogi javnih ukrepov. Publikacija Komisije/OECD „Socialno gospodarstvo v Evropi: Prispevek h konkurenčnosti in blaginji“⁽²⁹⁾ je dodatno utrdila znanje, tudi o institucionalnih ureditvah, obdavčitvi in podpori podjetjem na področju socialnega gospodarstva v vseh državah članicah EU, ter zbrala sektorske informacije o stanovanjskem sektorju in sektorju oskrbe.

Vendar so zaradi neenakomerne pokritosti in metod v državah članicah še vedno prisotne nekatere vrzeli, zlasti glede primerljivosti. Pomanjkanje sistematičnega zbiranja podatkovna na podlagi usklajenih opredelitev, upravnih virov in razširjenih statističnih orodij, kot so satelitski računi, otežuje spremljanje napredka in omejuje javno prepoznavnost rezultatov. Čeprav so ciljno usmerjene raziskave in sodelovanje prek strokovnih skupin pripomogli k napredku okvira za zbiranje in analizo podatkov, so potrebne bolj trajne izmenjave, da bi se zagotovila boljša podlaga za oblikovanje politik. Poznavanje vstopne točke EU za socialno gospodarstvo in njena uporaba bi se lahko povečalo, deležniki pa zahtevajo bolj sistematično poročanje o izvajanju akcijskega načrta.

3. POGLED V PRIHODNOST: NOVI UKREPI ZA KREPITEV SOCIALNEGA GOSPODARSTVA

Komisija namerava v prihodnje nadgraditi doseženi napredek in odpraviti preostale ovire za razvoj ekosistema socialnega gospodarstva EU. Čeprav se priporočilo Sveta iz leta 2023 izvaja, se raven podpore socialnemu gospodarstvu še naprej močno razlikuje med državami članicami in ravnimi upravljanja. Še vedno je potrebna ciljno usmerjena podpora EU, da bi strategije socialnega gospodarstva privedle do učinkovitih ukrepov in zagotovile stabilen okvir za rast organizacij socialnega gospodarstva.

V naslednji fazi izvajanja bi bilo zato treba dati prednost ukrepom, ki podpirajo javne uprave in organizacijam socialnega gospodarstva omogočajo delovanje na enotnem trgu brez ovir, povečujejo dostop do talentov, usposabljanja in financiranja, zagotavljajo sistematične in primerljive dokaze za oblikovanje politik in naložbenih odločitev ter prikazujejo učinek socialnega gospodarstva.

Naša vizija za prihodnja leta je jasna:

- želimo **konkurenčno socialno gospodarstvo**, ki deluje pod enakimi konkurenčnimi pogoji kot drugi gospodarski akterji in na celotnem enotnem trgu ter prispeva k dinamičnemu poslovnemu okolju, ki zagotavlja trajnostno blaginjo in dobrobit za ljudi ter evropsko socialno tržno gospodarstvo. To bi moralo biti podprto s celostnimi političnimi in pravnimi okviri;
- želimo **trdno socialno gospodarstvo** z dostopom do financiranja, prilagojenega njegovim potrebam, ki ga podpirajo priznane poti učenja, inkubacije in pospeševanja, s katerimi se razvijajo posameznikov talent in organizacijske zmogljivosti;
- želimo **priznano socialno gospodarstvo**, ki temelji na trdnih dokazih in prepoznavnosti ter omogoča oblikovalcem politik, trgov in javnosti, da prepoznajo njegovo dodano vrednost, s čimer se povečuje njegov učinek po vsej EU.

Ta vizija je v celoti usklajena s pristopom, ki je določen v akcijskem načrtu iz leta 2021 in njegovih treh stebrih. To v prihodnost usmerjeno poročilo se opira na tri prednostne naloge in pet ključnih področij ukrepanja, pri tem pa izhaja iz rezultatov 63 ukrepov iz leta 2021 ter dodaja nove ukrepe, ki so opredeljeni v tem vmesnem pregledu. Uporabljalo se bo kot referenca za prihodnje spremljanje in poročanje o akcijskem načrtu.

Za uresničitev te vizije so potrebna skupna prizadevanja. Komisija zato poziva države članice, naj v celoti izvajajo priporočilo Sveta o razvoju okvirnih pogojev za socialno gospodarstvo ter pri oblikovanju in izvajanju svojih strategij in ukrepov politike upoštevajo ugotovitve in nove ukrepe iz tega vmesnega pregleda.

3.1. Celostni okviri za konkurenčno socialno gospodarstvo

Stalna prizadevanja Komisije za izboljšanje poslovnega okolja kot celote koristijo socialnemu gospodarstvu, saj zmanjšujejo operativne ovire in ustvarjajo več priložnosti za rast. Pobude, namenjene spodbujanju konkurenčnosti EU, poglobitvi enotnega trga in zagotavljanju napredka unije prihrankov in naložb, lahko pomagajo vključiti organizacije socialnega gospodarstva v glavne vrednostne verige, mobilizirati zasebni kapital in povečati dostop do financiranja. S poenostavitvijo se lahko tudi zmanjšajo nesorazmerna upravna bremena in stroški izpolnjevanja obveznosti, s katerimi se pogosto soočajo manjše organizacije.

Socialno gospodarstvo potrebuje celostne okvire politike in pravne okvire za širitev ter spodbujanje trajnostnih in inovativnih rešitev. Ko so vzpostavljeni pravi pogoji, lahko organizacije socialnega gospodarstva uspevajo v vseh gospodarskih sektorjih in na vseh območjih, s čimer zagotavljajo kakovostna delovna mesta, proizvode in storitve za vse prebivalce EU, tudi za najranljivejše. Zato je še posebej pomembno izboljšati okvirne pogoje in zagotoviti, da se politike izvajajo tam, kjer so najbolj potrebne, vključno z regijami in občinami.

Ključno področje ukrepanja 1: krepitev upravljanja na več ravneh in izvajanje na terenu

Nacionalni organi imajo ključno vlogo pri vzpostavitvi splošnega strateškega in pravnega okvira za socialno gospodarstvo. Medtem regionalni in lokalni organi pogosto povezujejo oblikovanje politik na nacionalni ravni in izvajanje na lokalni ravni ter so ključni za prilagajanje nacionalnih prednostnih nalog lokalnim potrebam. Organizacije socialnega gospodarstva lahko neposredno podprejo pri uresničevanju njihovih ciljev politike ter z njimi sodelujejo.

Bolj usklajen in podprt pristop bi tem organom zagotovil jasnejši in učinkovitejši okvir politike za podporo socialnemu gospodarstvu ter povečanje njegovega učinka, organizacijam socialnega gospodarstva pa bi omogočil, da delijo svoje uspehe in izzive.

Komisija bo:

- **razvila nabor orodij za podporo regionalnim in lokalnim politikam na področju socialnega gospodarstva;**
- **okrepila sodelovanje z javnimi organi, skupnostmi deležnikov in mrežami za spodbujanje izmenjave najboljših praks, skupnih projektov ter učinkovitih ukrepov za socialno gospodarstvo na različnih območjih, s čimer se bodo podprla in dopolnjevala nacionalna prizadevanja. Posebna**

pozornost bo namenjena podeželskim območjem v okviru akcijskega načrta EU za podeželje ⁽³⁰⁾, pakta za podeželje in strategije za generacijsko pomladitev v kmetijstvu ⁽³¹⁾;

- leta 2028 objavila poročilo o pregledu stanja v zvezi z izvajanjem priporočila Sveta o razvoju okvirnih pogojev za socialno gospodarstvo;
- vključila socialno gospodarstvo v zunanje sodelovanje in mednarodne dialoge tako, da bo **javnim organom zagotavljala posebno usposabljanje, razvoj spretnosti ter podporo za socialno podjetništvo in izvajala projekte v državah zunaj EU**, tudi v (potencialnih) državah kandidatkah, kot je prihodnji sklad za socialno podjetništvo za južno sosedstvo, v skladu s prednostnimi nalogami pakta za Sredozemlje ⁽³²⁾.

V središču: socialno gospodarstvo, kultura in turizem

Organizacije socialnega gospodarstva so gonilna sila evropske kulturne vitalnosti, ustvarjalnih inovacij in trajnostnega turizma. Podpirajo kulturne in ustvarjalne sektorje ter njihove zaposlene. Ohranjajo in spodbujajo kulturno dediščino ter zagotavljajo dostopne prostore za kulturno udejstvovanje in življenje v skupnosti znotraj sosesk in na podeželju.

V ustvarjalnih in kulturnih sektorjih socialno gospodarstvo spodbuja eksperimentiranje, sodelovanje in skupno lastništvo na področjih, ki segajo od medijev in uprizoritvenih umetnosti do oblikovanja in obrti. Pobude, ki jih vodi skupnost, na področju turizma spodbujajo trajnostne dejavnosti, ki varujejo krajino, podpirajo lokalna podjetja in zagotavljajo, da koristi ostanejo v skupnosti.

*Socialno gospodarstvo s povezovanjem kulture, ustvarjalnosti in trajnostnega turizma krepi lokalno identiteto, povečuje vlogo lokalnega prebivalstva in raznolikost lokalnih gospodarstev, ustvarja delovna mesta ter prispeva k odpornejšemu razvoju evropskih regij, ki je osredotočen na ljudi. Komisija bo podpirala nadnacionalna partnerstva za preskušanje in širitev modelov trajnostnega turizma, ki jih vodi skupnost in ki temeljijo na načelih socialnega gospodarstva. Poleg tega bo cilj prihajajoče **strategija EU za trajnostni turizem** oblikovati konkurenčen, trajosten in vključujoč turistični model, ki podpira lokalne skupnosti.*

Ključno področje ukrepanja 2: vzpostavljanje učinkovitih pravil in okvirov za socialno gospodarstvo

Javni organi lahko uporabljajo **javna naročila** kot strateško orodje za zagotavljanje visokokakovostnih javnih storitev in uresničevanje posebnih ciljev politike, kot so spodbujanje zaposlovanja in socialne vključenosti, zagotavljanje dostojnih delovnih pogojev, izboljšanje dostopnosti in vključujočega univerzalnega oblikovanja ter ustvarjanje odgovornih dobavnih verig. Za organizacije socialnega gospodarstva javna naročila ustvarjajo poti, ki povečujejo njihov dostop do trgov in jim omogočajo, da opravljajo storitve za skupnost. Dokazi kljub temu kažejo, da so prakse, pri katerih se upošteva najnižja cena, še vedno prevladujoča norma, socialni vidiki pri javnem naročanju pa se ne uporabljajo sistematično ali dosledno.

Poleg tega lahko **sodelovanje z običajnimi podjetji**, tudi prek dobave blaga in storitev, okrepi socialno gospodarstvo in pomaga podjetjem pri doseganju njihovih trajnostnih

ciljev. Vendar imajo organizacije socialnega gospodarstva pogosto majhno vlogo v dobavnih verigah zaradi pomanjkanja medsebojnega razumevanja, kulturnih in operativnih ovir ter nezadostne strateške podpore za izboljšanje dostopa do trga in razvoj novih sektorskih vrednostnih verig.

Komisija bo:

- v okviru tekoče revizije direktiv EU o javnem naročanju preučila možnosti za spodbujanje uporabe družbeno odgovornega javnega naročanja, vključno z uporabo najboljšega razmerja med ceno in kakovostjo ter kolektivnih pogajanj, ter vključila smernice o njihovi izvedbi v svoj nabor orodij za podporo regionalnim in lokalnim politikam na področju socialnega gospodarstva;
- spodbujala bolj sistematično vključevanje organizacij socialnega gospodarstva v vrednostne verige običajnih podjetij tudi z objavo razpisa za zbiranje predlogov za širitev partnerstev med podjetji.

V središču: socialno gospodarstvo in energija

Socialno gospodarstvo ima vlogo pri zagotavljanju pravičnega in vključujočega prehoda na zeleno energijo. Energetske skupnosti in druge pobude, ki jih vodijo državljani, omogočajo lokalnim akterjem, da imajo skupaj v lasti ter da skupaj upravljajo sredstva za energijo iz obnovljivih virov, od sončnih in vetrnih elektrarn do sistemov daljinskega ogrevanja. Te organizacije ohranjajo vrednost v skupnosti, državljanom omogočajo, da dejavno sodelujejo pri prehodu, in lahko pomagajo zmanjšati energetske revščine, na primer z izboljšanjem dostopa ranljivih skupin do cenovno dostopne energije. Ustvarijo lahko tudi možnosti za kakovostno zaposlitev na lokalni ravni na področjih, kot so namestitve, vzdrževanje in svetovanje na področju energije.

Da bi se podnebni ukrepi povezali z oprijemljivimi koristmi za skupnost, je ključno, da se akterji socialnega gospodarstva upoštevajo v nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih, da se jim olajša dostop do omrežij in financiranja ter da se jih vključi v pobude in programe financiranja EU ter v načrte, ki jih financira EU in jih upravljajo države članice. Komisija bo spodbudila uvajanje energetskih skupnosti s priporočilom o energetskih skupnostih in lastni porabi v okviru energetskega svežnja za državljane. Načrt bo med drugim spodbujal izmenjavo znanja in okrepil dokazno podlago o energetskih skupnostih, tudi s podporo namenski izkustveni skupnosti za javne kupce ter opredelitvijo pogojev, ki omogočajo energetske pobude, ki jih vodijo državljani. Ključno vlogo pri omogočanju takih pobud imajo lahko tudi lokalni organi, ki bodo prejeli podporo za uresničevanje tega potenciala.

Pomembno orodje za pomoč javnim organom pri podpori socialnega gospodarstva je tudi **državna pomoč**. Organizacije socialnega gospodarstva, ki zagotavljajo socialne in zdravstvene storitve, se lahko na primer srečujejo z omejitvami pri dostopu do podpore zaradi velike odvisnosti od zgornje meje pomoči *de minimis*, ki javnim organom omogoča, da zagotovijo pomoč do določenega praga, ne da bi jo priglasili Komisiji. Čeprav to lahko pomaga storitvam manjšega obsega, ponudniki socialnih storitev potrebujejo večje možnosti financiranja, ki so usklajene s cilji javnega interesa, vendar se te štejejo za pravno tvegane.

Komisija bo:

- **pregledala uredbo o splošnih skupinskih izjemah in pojasnila ustrezna pravila o državni pomoči**, da bi javnim organom poenostavila in olajšala financiranje socialnega gospodarstva tudi preko pomoči *de minimis*; ⁽³³⁾
- **pripravila namenska navodila, ki bodo državam članicam v pomoč pri oblikovanju ukrepov državne pomoči za socialno podporo in socialne naložbe**, kot je bilo napovedano v sporočilu „Uresničevanje dogovora o čisti industriji I“ ⁽³⁴⁾.

Nazadnje so za povečanje konkurenčnosti in uspešnosti organizacij socialnega gospodarstva na enotnem trgu potrebna dodatna prizadevanja, da se pravni in fiskalni okviri bolje prilagodijo posebnim značilnostim poslovnih modelov socialnega gospodarstva.

Komisija bo:

- **še naprej spodbujala pravne okvire, ki podpirajo socialno gospodarstvo.** To vključuje spodbujanje shem delavskega odkupa z uspešnim izvajanjem priporočila Komisije o prenosih podjetij;
- **ocenila potrebo po izboljšanju ciljno usmerjenih pravnih okvirov**, kjer je ustrezno, kot je statut evropske zadruga;
- **v okviru študije preučila, ali se podjetja, ki so usmerjena k učinkov, soočajo z različnimi ovirami**, kot sta prepoznavnost in dostop do financiranja, da bi se določila podlaga za morebitne prihodnje ukrepe politike, ki bi olajšala merjenje družbenega vpliva ter drugih oblik odgovornega ravnanja podjetij ter obveščanje o njih;
- **v sodelovanju z OECD izvedla poglobljeno analizo nacionalnih davčnih ukrepov za socialno gospodarstvo**, vključno z davčnimi politikami, ki spodbujajo naložbe v organizacije socialnega gospodarstva.

3.2. Naložbe, spretnosti in zmogljivosti za trdno socialno gospodarstvo

Za trdno socialno gospodarstvo so potrebni dobro delujoč finančni ekosistem ter močne spretnosti in organizacijska zmogljivost. Oblikovanje jasnejših okvirov za socialne naložbe ter povečanje podpore za spretnosti, inkubacijo in podjetništvo, pa tudi posebnih izobraževalnih poti za socialno podjetništvo, so ključnega pomena za pomoč organizacijam socialnega gospodarstva pri privabljanju talentov, rasti, inovacijah in odzivanju na nujne socialne potrebe.

Ključno področje ukrepanja 3: krepitev ekosistema socialnih naložb

Zaradi raznolikosti modelov socialnega gospodarstva in dinamične narave socialnega učinka socialnih naložb ni mogoče zlahka zajeti z dokončnimi opredelitvami ali enotnimi merili. Vendar lahko postopna vzpostavitev skupnih referenčnih točk in praks poročanja zmanjša negotovost za vlagatelje in posrednike, po potrebi izboljša primerljivost in pomaga omejiti stroške transakcij.

Da bi se izboljšala zaupanje in primerljivost ter omogočilo usmerjanje obsežnih naložb v socialne cilje, **bo Komisija:**

- **okrepila okvir za zasebne socialne naložbe** s konsolidacijo in sistematizacijo najpomembnejših standardov, opredelitev meritev, pojmov in metod. **V sodelovanju z OECD bo zato preučila prostovoljen, tržno usmerjen okvir**

ciljev, primernih za naložbe, ki bo podprt z modeli in kazalniki rezultatov. To bo vlagateljem pomagalo dosledno in prožno oblikovati, ocenjevati in primerjati naložbene strategije;

- **izkoristila prihodnji pregled režima evropskih skladov tveganega kapitala** ⁽³⁵⁾ (EuVECA) kot priložnost za oceno učinkovitosti regulativnega okvira za vlagatelje tveganega in ravnega kapitala. Napredek na tem področju bo koristil tudi naložbam s socialnim učinkom, vključno z uporabniki oznake evropskega sklada za socialno podjetništvo ⁽³⁶⁾ (ESSP).

Socialno gospodarstvo potrebuje financiranje, ki odraža njegove modele upravljanja, profile tveganja in donosa ter pogosto potrebe majhnega obsega. Vrzeli v dokazni bazi glede tega, kdo financira socialno gospodarstvo, glede ustreznosti finančnih produktov ter glede vpliva na upravičence omejujejo oblikovanje in uvajanje ustreznih finančnih instrumentov ter njihovo širjenje. Tradicionalni posojilodajalci ostajajo previdni, specializirani posredniki na trgu niso dovolj prepoznavni, visoki stroški transakcij odvrtaajo manjše vlagatelje, omejitve pri pravilih za razdeljevanje dobička v socialnih podjetjih pa omejujejo kapitalske naložbe. Ker se EU pripravlja na naslednji večletni finančni okvir, je ključno oblikovati poti financiranja in tehnične pomoči, ki bodo organizacijam socialnega gospodarstva omogočile dostop do financiranja na vseh ozemljih ter popolno uporabo sredstev in instrumentov EU.

Za boljše razumevanje financiranja socialnega gospodarstva in za prilagoditev finančnih instrumentov **bo Komisija:**

- v okviru svetovalnega vozlišča InvestEU **pripravila eno poročilo o finančnih posrednikih**, ki nudijo storitve organizacijam socialnega gospodarstva, s svojo strokovno skupino za socialno gospodarstvo in socialna podjetja pa drugo poročilo **o izboljšanju dostopa do financiranja** za organizacije socialnega gospodarstva;
- **izvedla pilotno oceno učinka in rezultatov finančnih instrumentov InvestEU za mikrofinanciranje in socialna podjetja na ravni upravičencev;**
- **preučila izvedljivost ponovitve inovativnih rešitev za mobilizacijo zasebnega kapitala**, na primer z izvedbo študije o morebitni uporabi neaktivnih sredstev za oblikovanje javnih jamstev ter z objavo priročnika za upravitelje premoženja in oblikovalce politik o ponovitvi francoskega modela solidarnostnih skladov (t. i. skladi 90/10);
- **revidirala evropski kodeks pravnega ravnanja za ponudnike mikrokreditov**, da bi mikrofinanciranje še naprej izpolnjevalo potrebe premalo zastopanih podjetnikov in ljudi v ranljivem položaju. Cilj posodobljenega kodeksa bo okrepiti socialno razsežnost mikrofinanciranja, uskladiti okvir z novimi razmerami v socialnem gospodarstvu ter omogočiti, da bo certificiranje dostopnejše in učinkovitejše in da bo podpiralo različne institucionalne modele.

V središču: socialno gospodarstvo in stanovanjski sektor

Organizacije socialnega gospodarstva imajo pomembno vlogo pri zagotavljanju in financiranju dostopa do cenovno ugodnih, ter socialno vključujočih in dostopnih stanovanjskih rešitev, ki jih vodi skupnost. Modeli, kot so neprofitna ali omejeno profitna stanovanjska združenja, zadruga, fundacije in skupnostni zemljiški skladi, lahko gradijo,

*spodbujajo, imajo v lasti ali upravljajo stanovanjske enote, hkrati pa ponovno vlagajo presežke in prebivalcem omogočajo neposredno sodelovanje pri upravljanju. Te organizacije lahko pomagajo zmanjšati stalno pomanjkanje stanovanj in nestanovitnost cen ter dolgoročno ohranjati cenovno dostopnost. Poleg tega lahko na podeželskih in mestnih območjih razvijajo vključujoče soseske, tako da zagotavljanje stanovanj združujejo z zaposlitvenimi možnostmi ter socialnimi in skupnostnimi storitvami. Vključitev organizacij socialnega gospodarstva v stanovanjske strategije, pomoč pri premagovanju tehničnih, regulativnih in zakonodajnih ovir ter olajšanje njihovega dostopa do ustreznega financiranja bi jim lahko omogočila, da še bolj prispevajo k uresničevanju pravice do dostojnih, cenovno dostopnih, trajnostnih in kakovostnih stanovanj v vseh državah, zlasti na območjih, kjer je problematika stanovanj še posebej pereča, in za ranljive skupine. **Evropski načrt za cenovno dostopna stanovanja** ⁽³⁷⁾ **določa celovit okvir za ukrepanje na vseh ravneh ter finančne priložnosti v zvezi s tem in poudarja, da bo Komisija olajšala naložbe v ponudnike neprofitnih in omejeno profitnih stanovanj.***

Ključno področje ukrepanja 4: krepitev spretnosti, usposabljanja in podjetništva

Socialno podjetništvo se v formalnem izobraževanju ne poučuje sistematično, številne organizacije socialnega gospodarstva, zlasti zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, pa še vedno nimajo dostopa do prilagojenega razvoja spretnosti ter organizacijske podpore. Podpora vključujočemu podjetništvu se ne izvaja dosledno in pogosto ne odraža ustrezno modelov socialnega gospodarstva, zlasti za podjetnike iz premalo zastopanih skupin, ki se pri dostopu do storitev inkubatorja, mrež in financiranja srečujejo s skritimi ovirami.

Komisija bo v skladu z vizijo, določeno v sporočilu o uniji spretnosti:

- **spodbujala socialne in vključujoče modele podjetniških inkubatorjev v okviru posebnih razpisov za zbiranje predlogov ter podpirala priznane okvire kompetenc za socialno podjetništvo**, med drugim z dejavnostmi vzajemnega učenja;
- v sodelovanju z OECD **bo izboljšala bazo znanja o socialnem in vključujočem podjetništvu** s študijami o vključevanju socialnega podjetništva v nacionalne učne načrte in učne poti, vlogi socialnega podjetništva pri aktiviranju mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljujejo, in formalizaciji dela ter novo izdajo poročila o manjkajočih podjetnikih.

V središču: socialno gospodarstvo in digitalna preobrazba

Organizacije socialnega gospodarstva razvijajo in uporabljajo zaupanja vredne, vključujoče digitalne rešitve, ki služijo javnemu interesu in zmanjšujejo digitalni razkorak. Zaradi svojih struktur upravljanja so idealni zagovorniki odgovornega upravljanja podatkov, od zadrug na digitalnih platformah do socialnotehnoloških podjetij, ki spodbujajo dostopnost, oskrbo in izobraževanje. Podatke obravnavajo kot skupni vir ter zagotavljajo, da se informacije zbirajo, uporabljajo in upravljajo tako, da se pri tem spoštujejo zasebnost, temeljne pravice, preglednost in interesi skupnosti. Poleg tega pomagajo delavcem in upravičencem, da razvijejo svoje digitalne zmogljivosti ter spretnosti, s čimer spodbujajo digitalni ekosistem, v katerem tehnologija izboljšuje socialno kohezijo in konkurenčnost. Komisija bo okrepila dokazno podlago o digitalizaciji in umetni inteligenci v socialnem gospodarstvu, da bi podprla sprejetje

zaupanja vrednih, dostopnih in vključujočih tehnologij, vključno s tehnologijami razpršene evidence, ter bolje razumela njihove posledice za organizacije in njihovo delovno silo.

3.3. Dokazi, prepoznavnost in znanje za priznano socialno gospodarstvo

Da bi bilo socialno gospodarstvo v celoti priznano in cenjeno po vsej EU, potrebuje trdnejšo dokazno podlago ter dostopnejše in primerljive statistične podatke v vseh državah članicah. Poleg tega so za podatkovno vodeno upravljanje v podporo socialnemu gospodarstvu potrebne jasne in dostopne informacije, razčlenjeni podatki in redno komuniciranje ter enotna vstopna točka do virov EU.

Ključno področje ukrepanja 5: vzpostavitev dokazne podlage za socialno gospodarstvo

Podatki o socialnem gospodarstvu so še vedno razdrobljeni, saj različne metodologije omejujejo zmožnost oblikovalcev politik, da oblikujejo učinkovite ukrepe, spremljajo napredek in prikažejo učinek. Razširitev statističnih podatkov in prehod na bolj sistematičen pristop k zbiranju podatkov bosta pripomogla k uskladitvi konceptov, izboljšanju oblikovanja in ciljne usmerjenosti politik ter poudarila prispevek socialnega gospodarstva h konkurenčnemu in vključujočemu gospodarstvu za odločevalce, trge in javnost.

Da bi razširila in spodbujala znanje o podatkih in statistiki ter vzpostavila dokazno podlago za socialno gospodarstvo, si bo Komisija:

- **prizadevala za bolj sistematičen pristop k zbiranju podatkov**, vključno s podporo državam članicam pri razvoju satelitskih računov socialnega gospodarstva ter financiranjem nacionalnih pilotnih projektov za zbiranje podatkov o socialnem gospodarstvu prek nacionalnih statističnih poslovnih registrov in anket o strukturi plač, pri čemer se, kadar je to mogoče, uporabljajo upravni viri, da bi se bilo mogoče izogniti dodatnim bremenom poročanja;
- **razširila bo portal EU za socialno gospodarstvo, da bi izboljšala izmenjavo podatkov in povečala preglednost**, s čimer bi se zagotovil poenostavljen dostop do publikacij, podatkovnih zbirk, metodologij in nacionalnih portalov;
- **posodobila evidentiranje socialnih podjetij v EU** ⁽³⁸⁾;
- objavila poročilo strokovne skupine za socialno gospodarstvo in socialna podjetja, ki vsebuje praktična priporočila o zbiranju podatkov o socialnem gospodarstvu.

V središču: socialno gospodarstvo in demokracija

Po podatkih posebnega Eurobarometra o socialnem gospodarstvu v življenju Evropejcev je v zadnjih petih letih 18 % Evropejcev prostovoljno sodelovalo v organizaciji socialnega gospodarstva, 13 % pa jih je članov teh organizacij. **Vendar je poznavanje pojma socialnega gospodarstva zmerno in se med državami članicami močno razlikuje.** Organizacije socialnega gospodarstva prispevajo k bolj demokratični družbi, saj se osredotočajo na vključevanje državljanov, reševanje težav skupnosti in participativno upravljanje. Pogosto delujejo kot „šole demokracije“, ki spodbujajo preglednost, odgovornost in zaupanje v postopke odločanja. Socialno gospodarstvo lahko zato prispeva k različnim pobudam EU na področju demokracije in državljanske udeležbe, kot je **evropski ščit za demokracijo** ⁽³⁹⁾. Močno socialno gospodarstvo lahko spodbuja tudi

*živahen prostor civilne družbe s krepitvijo zmogljivosti, prepoznavnosti in čezmejnega sodelovanja organizacij civilne družbe. Komisija v skladu s **Strategijo EU za civilno družbo** ⁽⁴⁰⁾ sprejema ukrepe za ustvarjanje bolj spodbudnega okolja za te organizacije, od katerih so mnoge del socialnega gospodarstva, vključno z ukrepi za zagotovitev pravične obdavčitve dobrodelnih organizacij in zaščito dostopa do finančnih storitev.*

4. ZAKLJUČEK: PRENOVLJENA AGENDA ZA MOČNEJŠE SOCIALNO GOSPODARSTVO

Akcijski načrt za socialno gospodarstvo je od sprejetja leta 2021 dal nov zagon socialnemu gospodarstvu po vsej Evropi. Nudi skladen okvir EU, zagotavlja uporabo širokega nabora instrumentov in programov ter povečuje prepoznavnost socialnega gospodarstva v nacionalnih in evropskih agendah. Izvajanje akcijskega načrta in priporočila Sveta iz leta 2023 o razvoju okvirnih pogojev za socialno gospodarstvo je že prineslo oprijemljiv napredek. Več držav članic razvija strategije, pravne okvire in tokove financiranja. Pojavljajo se nove podporne strukture, medtem ko se javni organi, finančni akterji in javnost vse bolj zavedajo pomena socialnega gospodarstva. Ta napredek dokazuje ustreznost akcijskega načrta in potrjuje, da lahko ciljno usmerjeno ukrepanje EU ustvari oprijemljive koristi za organizacije socialnega gospodarstva in skupnosti, v katerih delujejo.

Še vedno pa obstajajo pomembne vrzeli in izzivi. Socialno gospodarstvo še vedno ni dosledno priznано ali podprto v vseh državah članicah in regijah. Številne organizacije se še vedno soočajo s pravno negotovostjo in težavami pri dostopu do usposabljanja, trgov in financiranja. Potencial socialnega gospodarstva še ni v zadostni meri vključen v glavne politike. To ustvarja neenake konkurenčne pogoje, ki jih še poslabšuje njegov poseben poslovni model. Da bi socialno gospodarstvo lahko uspevalo na vseh območjih in v vseh sektorjih, je treba v naslednji fazi izvajanja akcijskega načrta dati prednost odpravi teh vrzeli.

Komisija si bo prizadevala za nadaljnjo vključevanje socialnega gospodarstva v politike in programe EU. Zato poziva Evropski parlament, Svet, Evropski ekonomsko-socialni odbor, Evropski odbor regij, skupino Evropske investicijske banke ter druge agencije in organe EU, naj sodelujejo in tako čim bolj izkoristijo potencial te agende.

Spremljanje izvajanja je bistvenega pomena. **Komisija bo zato ohranila usklajen in celosten pristop k izvajanju in spremljanju akcijskega načrta.** Vstopna točka EU za socialno gospodarstvo bo redno zagotavljala posodobitve v zvezi s postopkom izvajanja. Poleg tega se v skladu s priporočilom Sveta iz leta 2023 državam članicam priporoča, naj Komisiji v letih 2027 in 2032 poročajo o svojem napredku pri podpiranju socialnega gospodarstva. Strokovna skupina za socialno gospodarstvo in socialna podjetja bo še naprej ključna platforma za dialog, vzajemno učenje in soustvarjanje.

S sprostitvijo celotnega potenciala socialnega gospodarstva lahko oblikujemo Evropo, ki v središče postavlja skupnosti in planet ter utira pot pravičnejši, bolj trajnostni in konkurenčni prihodnosti.

⁽¹⁾ [*Benchmarking the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem*](#) (Primerjalna analiza družbeno-gospodarskega poznavanja ekosistema lokalnega in socialnega gospodarstva), 2024.

-
- (²) [COM\(2021\) 778](#).
- (³) [UL C 428, 13.12.2017, str. 10](#).
- (⁴) [Socialno gospodarstvo v življenju Evropejcev – poročilo Eurobarometra, 2025](#).
- (⁵) [Much more than a market: Speed, security, solidarity–Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU citizens](#) (Mnogo več kot le trg: hitrost, varnost, solidarnost – krepitev enotnega trga za trajnostno prihodnost in blaginjo vseh državljanov EU), 2024.
- (⁶) [UL C, C/2023/1344](#).
- (⁷) [SWD\(2023\) 211](#).
- (⁸) [SWD\(2023\) 212](#).
- (⁹) [Study on State aid for access to finance for social enterprises and for the recruitment of disadvantaged workers in the form of wage subsidies](#) (Študija o državni pomoči za dostop do financiranja za socialna podjetja in zaposlovanje prikrajšanih delavcev v obliki subvencioniranja plač), 2024.
- (¹⁰) [Uredba Komisije \(EU\) št 651/2014](#).
- (¹¹) [Uredba Komisije \(EU\) 2023/2831](#).
- (¹²) [Uredba Komisije \(EU\) 2023/2832](#).
- (¹³) [Sklep Komisije \(EU\) 2025/2630](#).
- (¹⁴) [SWD\(2025\) 333](#).
- (¹⁵) Glej <https://circular-cities-and-regions.ec.europa.eu/>.
- (¹⁶) Ti zneski so približni, saj natančna razdelitev dodeljenih zneskov in mobiliziranih naložb na podlagi odobrenih operacij InvestEU ni vedno mogoča.
- (¹⁷) Glavna francoska mikrofinančna institucija ADIE s skoraj 100 000 aktivnimi strankami, od katerih tretjina prejema minimalne socialne prejemke, petina pa nima izobrazbe, kaže, da je 93 % strank še vedno poklicno dejavnih dve do tri leta po prejemu posojila, 82 % ustanovljenih podjetij pa še vedno posluje (2025, [Etude Impact Adie ZRR](#)).
- (¹⁸) [Uredba \(EU\) 2021/1057](#).
- (¹⁹) [Uredba \(EU\) 2021/1058](#).
- (²⁰) [Uredba \(EU\) 2021/241](#).
- (²¹) Glej <https://socialinnovationplus.eu/>.
- (²²) Na voljo na <https://link.europa.eu/jpJ6xv>.
- (²³) [Policy Guide on Social Impact Measurement for the Social and Solidarity Economy](#) (Smernice politike za merjenje socialnega učinka za socialno in solidarnostno gospodarstvo), 2023.
- (²⁴) Impact Europe, [The Size of Impact: Main takeaways from the European impact investing market sizing exercise](#) (Obseg učinka: glavne ugotovitve na podlagi določanja obsega evropskega trga za naložbe z družbenim in okoljskim učinkom), 28. november 2024.

-
- (25) Evropska mikrofinančna mreža in Mikrofinančni center, [*Survey on Microfinance in Europe – 2025 edition*](#) (Raziskava o mikrofinanciranju v Evropi – izdaja 2025), 2026.
- (26) Na voljo na naslovu: <https://social-economy-gateway.ec.europa.eu/>.
- (27) Podatki veljajo za 31. januar 2026.
- (28) [*Benchmarking the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem*](#) (Primerjalna analiza družbeno-gospodarskega poznavanja ekosistema lokalnega in socialnega gospodarstva), 2024.
- (29) [*Social economy in Europe – Contributing to competitiveness and prosperity*](#) (Socialno gospodarstvo v Evropi – Prispevek h konkurenčnosti in blaginji), 2025.
- (30) [COM\(2021\) 345](#).
- (31) [COM\(2025\) 872](#).
- (32) [JOIN\(2025\) 26](#).
- (33) Komisija je začela revizijo uredbe o splošnih skupinskih izjemah in bo ocenila, ali in kako bi jo bilo treba posodobiti, vključno s pravili o pomoči za socialna podjetja, usposabljanje in zaposlovanje ter zaposlovanje prikrajšanih delavcev.
- (34) [COM\(2025\) 378](#).
- (35) [Uredba \(EU\) št. 345/2013](#).
- (36) [Uredba \(EU\) št. 346/2013](#).
- (37) [COM\(2025\) 1025](#).
- (38) Najnovejše evidentiranje je na voljo na <https://link.europa.eu/Wn7Nmj>.
- (39) [JOIN\(2025\) 791](#).
- (40) [COM\(2025\) 790](#).